

Hold

december

Észlelő	R	L	HK	F	Műszer
Egri Sándor (Debrecen) x	10	-	-	-	5,6 T
Fátrai Szabolcs (Balatonakarattya) x	1	-	-	-	4,5 L
Földesi Ferenc (Veszprém)	1	-	-	-	6 L
Fülöp József (Bóly)	3	3	-	-	10 T
Győri János (Héhalom) x	1	-	-	-	8 L
Iskum József (Budapest)	3	3	-	-	10 L
Iványi Tamás (Ivád) x	2	2	-	-	6 L
Kocsis Antal (Balatonkenese)	2	4	37	-	7,5 L
Mizser Attila (Budapest) x	-	-	-	3	20 L
Réti Lajos (Győr)	-	-	-	3	10 T
Szabó Rita (Balatonfüzfő)	-	2	-	-	7,5 L
Szauer Ágoston (Pápa)	-	-	-	1	6,3 L
Szentaskó László (Budapest) x	1	1	-	-	5 L
Vicián Zoltán (Héhalom)	2	-	-	-	8 L
Vimládi László (Budapest) x	-	-	11	-	5 L

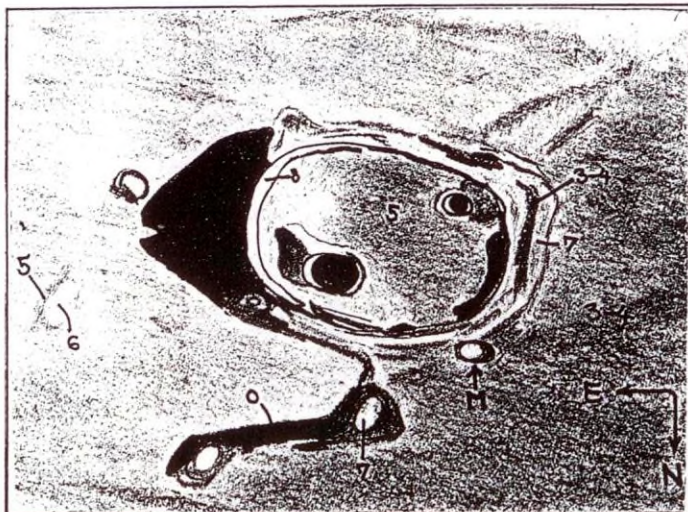
Összesen: 15 észlelő 96 megfigyelést küldött.

Rövidítések: R=részletrajz, L=szöveges leírás, HK=holdkráter keresztmetszet, HF=holdfázis, F=fotografikus észlelés, T=tükrös távcső, L=lencsés távcső, S=légköri nyugodtság, T=légköri átlátszóság.

A nagyszámú észlelő és a sok megfigyelés bizonyítja, hogy továbbra is népszerű a Hold észlelése. Több új megfigyelő is jelentkezett, reméljük, a jövőben is számíthatunk adataikra (nevük után x áll az észlelőlistán.) Természetesen rovatunkban nem tudjuk az összes beküldött észlelést az adott hónapban leközölni; csak válogatást tudunk közzé tenni — de az összes megfigyelés bekerül gyűjteményünkbe, így később ismét felhasználhatjuk őket. Jelen rovatunkban is bemutatunk régi megfigyeléseket.

A decemberi enyhe, kedvező időjárás meglátszik az észlelők és észlelések számán is. Remélhetőleg a még hátra lévő téli hónapokban is hasonlóan jó körülmények között lehet észlelni.

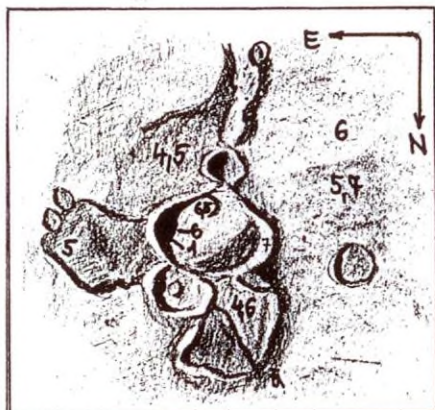
Ebben a hónapban viszonylag kevés fotót kaptunk. Mizser Attila a 20 cm-es Heyde-refraktorral régebben készített kitűnő minőségű diát küldte el. Ezek a jó felbontású felvételek nagyon alkalmasak a vizuális észlelésekkel való összehasonlításhoz. Az egyik dián az 1987/12. számban bemutatott Theophilus-Cyrrillus-Catharina kráterhármast (is) látni. Egy másikon az Atlas-Hercules a legfeltűnőbb ezek változó sötét foltjaikról is nevezetesek. Réti Lajos az eddigiekhez hasonlóan optikailag kitűnő minőségű 100/1050-es reflektorával magas megvilágításnál készített felvételeket. Szauer Ágoston kis 63/450-es Zeiss-refraktorával, okulárprojekcióval készített szép felvételt a 3 napos holdsarlóról, amelyen jól szemlélhetők a Cleomedes, a Bruck-

CASSINI

1987.12.12.
03:50 UT
HF= 20^d21^h17^m
50/540 refl.
135x
S= 9, T= 5

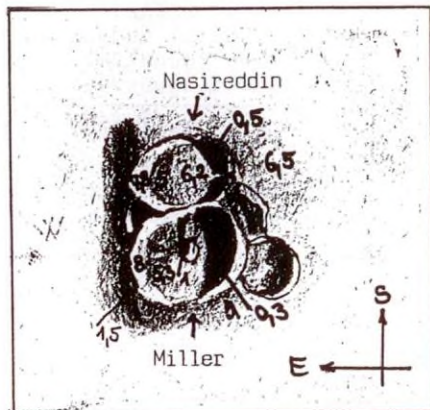
Kocsis Antal
(Balatonkenese)

DELUC

1987.12.29. 16:00 UT
HF= 8^d21^h10^m
100/900 refl., 180x
S= 5, T= 3

Fülöp József András (Bóly)

HASIREDDIN-MILLER

1987.12.11. 04:25 UT
HF= 19^d21^h52^m
100/900 refl., 180x
S= 9, T= 5

Fülöp József András (Bóly)

hardt és a Geminus kráterek megvilágítási viszonyai. Továbbra is várjuk a fotózással foglalkozó amatőrök képeit (régebbieket is), hiszen jó lehetőséget adnak a vizuális észlelésekkel való összehasonlításra.

Szöveges leírások

Ebben a hónapban viszonylag kevés leírás érkezett, pedig talán ezen a módon jellemezhetjük legjobban egy-egy alakzat láthatóságát. Kérjük az észlelőket, hogy az itt közölt leírási formákhoz hasonlóan készítsenek leírást bármely alakzatról. Az eddig közölt alakzatokat is lehet észlelni, hiszen más megvilágítási helyzetben eltérő lehet a láthatóságuk — éppen ez adja az észlelések egyik érdekességét.

● CASSINI 04 E; 40 N; átm: 56 km

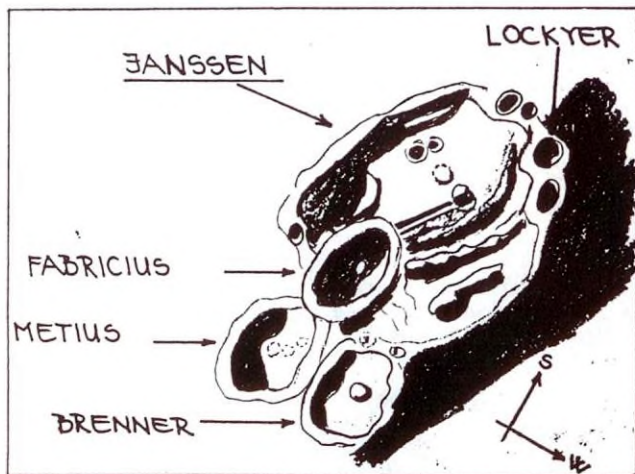
1987. 12. 12. 03:50 UT, HF=20 nap 21 óra 17 perc, 50/540 refraktor, S=9, T=4-5. 135x: Nagyméretű, könnyen látható, feltűnő kráter a Mare Imbirum K-i felében, a Kaukázus és az Alpok hegyláncaihoz már közel, a kettő között. Nagyon szépen és részletesen látszik holdi esti megvilágításban. Alakja elliptikus, lapultsága kb. 1:1,5. A terminátor még távol látszik, így belsejét még szinte teljesen fény világítja meg, csupán a NY-i kráterperem vet befelé egy nagyon keskenynek látszó árnyékot a perem melletti ív mentén. A K-i kráterperem belső részét szemben éri a megvilágítás, mely 8-as intenzitású, de csak keskeny ívként látszik. K felé kb. 1/2 kráterátmérő nagyságú sötét árnyékot vet, ez az árnyék nagyméretű, széles. A kráterbelső legérdekesebb alakzata az A jelű kráter az ÉK-i részen, elliptikus, és szinte teljesen egészében árnyékkal fedett. K felé árnyékot vet. A DK-i részen látható a B jelű kráter, ez jóval kisebb, szintén elliptikus, belseje sötét. A Cassini kráterfalán kívül látszik (a DNY-i részen) az M jelű kráter. Ez nem feltűnő, elég nehezen is látszik. Érdekes még a környező területek sok részlete és az É-ra lévő ÉK-DNY irányú árnyék — amely a rajzon is látható az összes itt leírt részlettel együtt. (Kocsis Antal)

● COPERNICUS 20 W; 10 N; átm.: 93 km

1987. 12. 30. 17:30 UT, HF=09 nap 23 óra 05 perc, 50/600 refraktor, S=6, T=4. 100x: Hatalmas, könnyen látható, feltűnő kör alakú kráter. Már jóval túlhaladta a terminátor vonala, így szinte az egész kráterbelsőt éri megvilágítás, csak a K-i fala vet kisebb árnyékot befelé. Két központi csúcsát vettem észre, ezek már nem vetnek árnyékot. Úgy tűnik, hogy a kráterfal K-i és Ny-i része szélesebb, mint az É-i és D-i. A NY-i terület sötétebbnek látszik környezeténél. (Szentaskó László)

● DELUC 03 W; 55 S; átm.: 47 km

1987. 12. 29. 16:00 UT, HF=08 nap 21 óra 10 perc, 100/900 refraktor, S=5, T=3. 180x: A Deluc közepes méretű kráter a Hatalmas Claviustól K-re. Központi csúcsa nincs, de a D-i csúcskében látható egy nagyon lankás dómszerű kiemelkedés. A kráterfenék sík, ÉNY-on félkör alakú, sötét folttal. A fal közepesen magas. Keskeny, kissé szögletes, D-en csúcsos árnyéka erős, félkör alakú, középen kiszélesedéssel. A Deluc-tól K-re látható a vele kb. egyenlő nagyságú, szabálytalan alakú A-val jelölt gyűrűshegy. Sánca alacsony. A D-re lévő kráter a D jelű, belsejének majdnem felét árnyék fedi. A

JANSSEN és környéke

1972.03.19.

17:50-18:20 UT

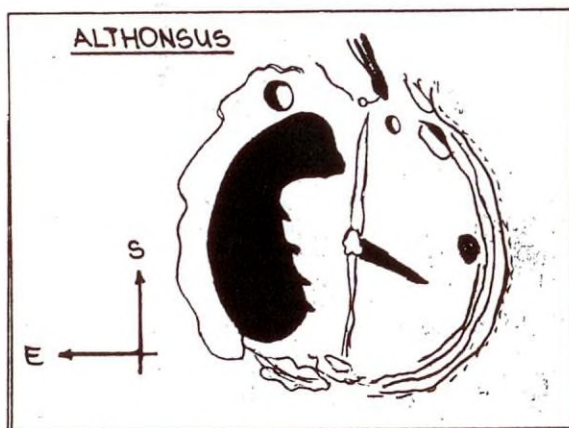
HF= 4,3 nap

63/445 refraktor

150x

S= 8, T=4

Szentmártoni Béla
(Kaposvár/Hencse)

ALTHONSUS

1972.01.23.

21:15 UT

HF= 7,4 nap

63/445 refraktor

150x

S= 8, T=4

Szentmártoni Béla
(Kaposvár/Hencse)

tőle D-re lévő hegyvonulat valószínűleg egy régi romkráter fennmaradt fala. (Fülöp József)

● NASIREDDIN-MILLER 0,2 E; 42 S; átm.: 51 km / 1 E; 39 S; átm.: 61 km
1987. 12. 11. 04:25 UT, HF= 19 nap 21 óra 52 perc, 100/900 T; S=9, T=5.
180x: A kráterekkel sűrűn borított D-i vidéken található ez a kisebb kráterpáros. A Miller valamivel nagyobb. Feltűnő, de kicsi központi csúcsa van, elmosódott árnyékot vet. Belseje nem egyformán világos. Az intenzitás-különbségekből magasságtérésekre lehet következtetni. Fala magas, keskeny, kifelé lankásabb. Erős árnyékot vet. A K-i fal kráteren kívüli árnyéka is erős, de széle elmosódott. A Millerhez D-en kacsapolódik a valamivel kisebb Nasreddin. Központi csúcsa nincs, belseje sík. Fala alacsonyabb, keskenyebb. Belső mélysége kisebb, mint társáé. A sáncfal keskeny, holdsarló alakú árnyékot vet befelé. A két gyűrűshegy találkozásánál K-en egy fal látható, valószínűleg egy régebbi kráter megmaradt darabja. (Fülöp József)

Rajzos észlelések

Ismét sok szép rajzot kaptunk! Egri Sándor 10 régebbi rajzát küldte el, melyek kidolgozása igen szép, ez is azt bizoonyítja, hogy már kis műszerrel is milyen sok részlet látható, s gondos rajzolással rögzíthető is. Sajnos rajzainak kis mérete miatt a közlést nem tudjuk megoldani.

Fülöp József 3 beküldött rajza is részletdús, térhatású. Két olyat mutatunk be, melyről az előzőekben szóveges leírást is olvashattunk. Úgyszintén így közöljük Kocsis Antal Cassini rajzát is.

Az előző számban említettük, hogy megkaptuk Szentmártoni Bélától saját holdészleléseit és az AAK tagjai által 1968-75 között végzett holdmegfigyeléseket. Ebből az anyagból most két rajzot mutatunk be. Vajon ki lesz az első, aki újra észleli ezeket az alakzatokat?

HOLDKRÁTER-KERESZMETSZET PROGRAM

Eddig ebben a programban vesznek részt a legkevesebben, pedig ez a leg-egyszerűbben folytatható holdészlelési ágazat. Észlelési eredményekkel (kráterprofil diagramok) csak kellő számú észlelés beérkezése és feldolgozása után jelentkezhetünk. Az 1987/11. számban olvasható a program leírása, részletes kráterlista a rovatvezetőtől kérhető. Most csak néhány krátert sorolunk fel a programból: Theon Junior, Theon Senior, Schmidt, Dionysus, Cayley, Bessel, Bessarion, Ptolemaeus-A, Beer, Heis, Cauchy, Aratus, Sosigenes, Luther, Sulpicius Gallus, Birt, Bode, König, Conon, Hortensius.

KOCISIS ANTAL